

nationaløkonomisk Fordel ved, at de Gaarde, der nu ere belastede med Tiende, kunne frigøres for en saadan Byrde — tværtimod. — Jeg vil derfor meget nødig være med til at ofre, selv om det kun er 10—12 Mill. af Statskassen i dette Øjemed, og det saa meget mindre, som naar man spørger: Hvad er det for Folk, vi hjælpe ved disse 10—12 Millioner? Er det nødlidende Folk, Menneſter, der leve i Armod, der kun have fra Haanden i Munden, der maa slide haardt for Jøden og se at holde sig fri for Fattiggaarden? Saa maa Svaret blive: Nej, det er det ikke. Det er enten Tiendejere, og dem finder jeg ikke, der er nogen Forpligtelse til at hjælpe — det er Kapitalister, der ere saa meget rigere end deres Medmenneſter, at de dog have Tienden — eller det er Hartkornsejere. Over for dem vil jeg sige, at vilde man forære mig en Mængde Bøndergaarde, imod at jeg skulde betale Tienden, saa vilde jeg sige Tak til og maatte betale dobbelt Tiende. Der er ingen Grund til at kaste Statens Penge i Grams til Tiendejerne eller Gaardejerne.

Denne Lov, som altsaa i Virkeligheden forekommer mig at være saa højt umotiveret, som medfører saa store Udgifter for Statskassen, og som aldrig før har været behandlet i Landstinget, skal nu jages igennem her i den 11te Time uden Nedsættelse af Udvalg, jages igennem i en Form, som lider af mange Skrøbeligheder, hvad ærede Medlemmer, der have talt før mig, allerede have paavist. Det ærede Medlem for 8de Kredts (Breinholt) har saaledes paavist, at § 5 er temmelig uforstaaelig — han hentyder at have en ganske anden Opfattelse deraf end den ærede Minister — og jeg tror, at der næsten ved enhver Paragraf kan paavises saadanne Mangler ved Loven, som let kunde rettes, naar man gav sig mere Tid til at se paa Sagen. Maaſte maa jeg, inden jeg paaviser nogle Punkter, hvor det vil være fuldkommen nødvendigt at gøre Rettelser, udtale over for det ærede Medlem for 11te Kredts (Stühr), at jeg er enig i, at det er en forkert Ting ved Afsløsningen af Kirketienden at lade en Kommission for hvert enkelt Tilfælde bestemme, hvor stor en Del der skal henlægges til Kirken til fremtidig Vedligeholdelse, og hvor meget vedkommende skal putte i sin egen Lomme. Det er vanskeligt at sige, hvor meget der udtræves til Vedligeholdelsen; det beror paa de Krav, man stiller dertil. Lovgivningsmagten har fri Hænder i saa Henseende, og finder den, at Kirken bør være smukkere og bedre udstyret, end den er nu, saa staar det i dens Magt at tage Bestemmelse derom, og saa er

Staten præjudiceret ved, at man ikke har Kirketienden, men en afknappet Kapital. Den ene Halvdel gaar i de private Mænds Lomme og kan naturligvis ikke bruges til at vedligeholde og forbedre Kirken. — Ligeſaa fuldt maa jeg give det ærede Medlem Ret i, hvad han sagde om Præstetienden. Jeg er sikker paa, at naar Tienden først bliver Kapital, kan der komme Tider, hvor der i Virkeligheden haves langt mindre til Raadighed til Gejstlighedens Vædding end nu.

Den ærede Minister mente, at det jo var en ganske bekvem Maade, naar man betaler 4 pCt. i 60 Aar, at blive af med sin Tiende paa. Man kunde vel maaſte ogsaa gaa ud fra, at Afsløsningssummerne ville komme til at staa i samme Forhold til den nuværende Tiende som 4 pCt. til Hovedstolen. Ja, medens den tiendepligtige Gjælden nu til evig Tid skal betale Tiende, vil den nu i Fremtiden slippe med at betale 4 pCt. i 60 Aar. Men, vil man nu spørge, hvorledes kan det gaa til, uagtet der gives fuld Erstatning, ja saa viser det sig, at det gaar til uden Hekseri paa den ganske simple Maade, at Statskassen skaffer Tiendehyeren, der afløser, et Laan til 3½ pCt. Statskassen skaffer ham et Laan, der er uopsigelig i 60 Aar til 3½ pCt.; men hvem siger, at 3½ pCt. bliver ved at være Rentefoden her i Landet for Statsobligationer? Vi have haft Tider, hvor Rentefoden har været meget højere, og saadanne Tider kunne komme igen om 20—30 Aar; der kan komme uhyggelige Tider: Krigstider, Dyrstider o. s. v., hvor maaſte Statsobligationerne kunne have en lavere Kurs, og 3½ pCt. paa ingen Maade er den Rente, hvortil Staten kan skaffe Penge. At det skulde gaa lavere end 3½ pCt., er der ingen stor Udſigt til. Naar Staten ved det Offer skaffer Tiendehyeren et Laan til 3½ pCt., saa er det ikke saa underligt, at han ved at svare 4 pCt. i 60 Aar kan blive af med sin Tiendebyrde. Hvad imidlertid denne Transaktion, der saaledes skal ske mellem Staten og de Tiendehyere, der afløse Tienden, angaar, forekommer det mig, at § 10, der omhandler dette Forhold, er meget uklar. Staten skal selv laane, d. v. s. udstede Statsobligationer til 3½ pCt. og saa se, hvor meget den kan faa for dem, i Aar 97, næste Aar maaſte 95, og saadan vil det gaa op og ned, men Staten giver ikke Tiendehyerne disse Obligationer, Staten giver kontante Penge, 100 pCt. Naar man saa siger i det er jo Laan, og der tales i disse Paragraffer om, at man giver Laan i Ejendommene, der skulle staa i disse i 60 Aar og amortiseres ſucceſſive, hvorledes er saa dette Laan stillet, hvad Sikkerhed